

կէտից կաթուղիի զարոյցը միայն վատ հեռանքներ չունեցաւ, այլ ունեցաւ և լաւերը: Հայ եկեղեցականները զգալով իրենց ազիւտութիւնը, կարիք են տեսնում աւելին ուսանելու. այսպէս օրինակ Խաչատուր Կեսարեցին: Նոյն այդ մարդիկ, իրենց եկեղեցին պաշտպանելու և կրօնական գիտութիւնները հայերի մէջ ծաւալելու համար, նոցանից օրինակ վերցնելով՝ սովորում են տպագրութեան արուեստը. մի խօսքով առիթ են ունենում ծանօթանալու Եւրոպայի հետ և այնտեղից գիտութիւն ու լոյս ընդունելու:

Յիշենք ի վերջոյ, որ Եղիապար և Նահապետ կաթուղիկոսների ժամանակ ծաղկում է մանրանկարչութեան արուեստը, որի ընտիր օրինակները՝ այս դարից մնացած, գրանուում են մեր ձեռագրատան մէջ:

Միսաք Թ. Խոսիկեան

Աւանդութիւն ի հրէիցն. առնել ողորմութիւն եւ գտանել զողորմութիւն յԱստուծոյ*:

Այր ոմն մեծատուն, յազգէն Խարայելի՛ ի բազում յղիւթենէն մոռացեալ էր զյոյսն որ առ Աստուած: Եւ յաւուր միում մատուցեալ առ քահանայապետն՝ ասէ. Աղա՛չեմ՝ զքեզ, տէ՛ր իմ, զի միտք իմ ի գերութեան եղև յերազիտուր ինձ հաւատ յԱստուծոյ, որով կարիցեմ զմիտս իմ գարձուցանել յերկիւզն Աստուծոյ, զի կեցից և գտայց արժանի Աստուծոյ:

Եւ նա ետ նմա զիմաստութիւնն Սողոմոնի, որ ասէ թէ՛ Որ ողորմի աղքատին, փոխ տայ Աստուծոյ: Եւ նորա խիեալ

* Քաղուած է հ. 935 ձեռագրից, էջ 62, թողնելով շարունակութեան քաջատրութիւնները քահանայապետական ակէմատին:

զգիրսն՝ ետ ցբահանայն ասելով. Ո՞հ հաւատարմագոյն է ինձ քան զԱստուած իմ, որ տայ ինձ զբովանդակն հանդերձ վաշխիւք իմ, ողորմելով անանկին:

Եւ գնաց վաճառեաց զամենայն ինչս իւր և ետ աղբատաց, մինչև զինքն իսկ աղբատացոյց. և ոչ մնաց նորա այլ ինչ, բայց միայն չորս դահեկան, զոր եթող յանուն պատանաց իւրոց: Եւ ոչ ոք ողորմեցաւ նմա: Վասնզի ոչ ոք ողորմի աղբատին, բայց որ աղբատն է հոգւով: Իբրև կարի աղբատացաւ, ասաց ի միտս իւր, թէ երթամ յԵրուսաղէմ և դատիմ ընդ Տեառն իմում. զի ուսոյց ինձ ցրուել զինչս իմ և ահա ես մեռանիմ ի սովոյ: Եւ յարուցեալ գնաց: Եւ մինչդեռ երթայր, ետես արս երկու, որ կռուէին ընդ միմեանս, որոց գտեալ ակն մի որ էր անկեալ ի պատմուճանէն Ահարոնի, զոր զչենոյր քահանայապետն: Եւ նոքա ոչ գիտէին, թէ որպիսի՞ իցէ ակն: Եւ նա եկեալ ասէ ցնոսա. Զի՞ կռուիք ընդ միմեանս: Եւ նոքա ասեն. Ակն մի գտաք և ոչ գիտեմք, թէ որպիսի՞ իցէ: Ասէ ցնոսա. Առէք յինէն չորս դահեկան և տուք ինձ զակնս զայս: Եւ նոքա ետուն ի նա զակն զայն ուրախութեամբ և առեալ զչորս դահեկանն՝ բաժանեցին յինքեանս և գնացին խաղաղութեամբ:

Եւ փոխառուն Աստուծոյ տարաւ զակն յԵրուսաղէմ և եցոյց ոսկերչի միջ: Եւ ասէ ցնա ոսկերիչն. Ասա՛, եղբայր, թէ ո՞ւր գտեր զակնս զայս. զի այս երբորդ տարի է, որ ամենայն Երուսաղէմ ի սուգ է վասն սորա, և ոչ պատարագք մատեն ի նմա վասն կորստեան սորա: Արդ, տա՛ր և տուր զգա ի քահանայապետն, և նա յոյժ մեծացուցանէ զքեզ: Եւ մինչդեռ երթայր այրն ի տաճարն, ասէ հրեշտակ տեառն ցքահանայապետն. Ահա գայ այր մի և բերէ զկորուսեալ ակն պատուական և տայ ի քեզ, և դու լից զչոգ նորա ոսկով և արծաթով և ակամբք պատուականօք: Բայց գան հար գնա և ասա թէ՛ այլ մի թերահաւատիր յԱստուծոյ ի սրտի քում, զի որ ողորմի աղբատին, փոխ տայ Աստուծոյ: Զի ահա ետ քեզ Աստուած յայտմ աշխարհիս հարիւրապատիկ և ի հանդերձեալն տալոց է զկեանսն յաւիտենից: